

Mozgás – receptre

Mi lesz a gyógytestnevelés sorsa?

Gáborkáról csecsemő korában állapították meg az orvosok a gyermeklinián: csipőízületi gyulladása van. Édesanyjával közölték is akkor, hogy ez maradandó károsodás, együtt kell élniük vele, ám megfelelő, szakszerű, irányított, rendszeres mozgással a gyerek állapota nem fog romlani, sőt némi javulásra is számíthatnak. Sok szülővel együtt aggódik azonban amiatt, hogy ettől a lehetőségtől megfosztatik a gyermeke: az oktatási törvény tervezetében ugyanis nincs szó a gyógytestnevelésről. Vajmi kevés a remény, hogy az önkormányzatok képesek lesznek ennek finanszírozására is.

Óvodás volt Gáborka, amikor a doktornő először utalta őt gyógytestnevelésre. A vékonyka, bronchitisszel is küszködő kisfiú ma 10 esztendő, és 6 éve rendületlenül, nagy lelkesedéssel jár gyógytornára.

Az édesanya igen hálás a pedagógusoknak, akik foglalkoznak gyermekével. Nekik köszönhető, mint mondta, hogy mozgékonyak maradtak a gyerek ízületei, hogy kifejezett javulást is észlel járásában. Márpedig ennél a betegségnél az is nagy szó, ha nem súlyosbodik.

Nem Gáborka az egyedüli, aki számára orvosság a mozgás. Szegeden több mint 20 éve bejáródott rendszerben gondoskodott az egészségügy és a művelődésügy a rászoruló gyerekek gyógytestneveléséről. Az óvodai szűrések során, az iskolaorvosi, vagy a körzeti orvosi vizsgálatok alkalmával három kategóriába sorolták eddig a gyerekeket egészségi állapotuk, fejlettségük szerint. Volt, akinek könnyített testne-

velési órát ajánlottak, azaz enyhébb mozgást, mint amelyet kortársai végeztek, de maradhatott velük az órarend szerinti foglalkozáson. Vannak betegségek, amelyekre különösen káros a megerőltetés, sőt a mozgás enyhébb formái is, így érthető, ha néhány gyereket orvosi javaslatra fölmentettek a testnevelés alól. A harmadik kategóriába tartoznak azok az *asztmás, lúdtalpas, gerincbántalmakban szenvedő, hanyag tartású, avagy kövér kis- és nagyobb diákok, akik számára egyenesen gyógyszer a célirányos mozgás.*

Szegeden 20 esztendő hagyományai vannak a gyógytestnevelésnek, tudtam meg a városi önkormányzat művelődési osztályán. Ennek köszönhetően már több ezerre tehető azoknak a fiataloknak a száma, akik egészségesebben lépték át a felnőttkor küszöbét, mint tették volna nélkülük.

Jelenleg négy szakképzett gyógytestnevelő mintegy 400 gyerekeknek tart speciális foglalkozásokat. Hetente 3 alkalommal mozgatják meg tanítványaik minden porcikáját: kétszer tomatermi gyakorlatokkal, egyszer pedig úszással. A szülők féltelmének fő oka éppen az, hogy erről a maholnap horribilis összeget igénylő sportról le kell mondaniuk. Nemcsak azoknak, akik kedvtelésből, egészségmegőrzés gyanánt úzik, hanem azoknak is, akiknek mintegy receptre írta föl az orvos.

Mert amellet, hogy kevés az uszoda, a belépők ára megfizethetetlen magasságokba szökött.

Eddig ugyanis a tanév 10 hónapjára bérletet vásárolt a művelődési osztály a rászorulóknak a SZUE-ba, a sportuszodába. Már eddig is gondot okozott azonban, hogyan győzik a szülők pénzzel, ha a nyári hónapokban is biztosítani akarják a gyerekek rendszeres mozgását. Most ennél is rosszabbak a kilátások: mi lesz, ha egész évben az ő fejük fáj emiatt?

Mi lesz, ha pénzhiány miatt az egész, olajozottan működő rendszer összeomlik? Kárba vész a képzett, mára már munkaközösséget alkotó gyógytestnevelők szakmai tudása? Mi lesz tapasztalataikkal, lelkesedésükkel? És mi lesz a Gáborkákkal? Ha a művelődésügy, nem hát az egészségügy, a társadalombiztosítás szarványai alá vehetné őket. Hogy ne kelljen lesütni szemünket a kis bicebóák népes serege előtt.

Ch. A.

Megszüntetve megőrizni

Az Ifjúsági Irodáról – pro és kontra

A szegedi képviselő-testület oktatási és ifjúsági bizottsága a **következő határozati javaslatot terjesztette a csütörtöki közgyűlés elé: május 31-én szűnjék meg az Ifjúsági Iroda, funkciójának megőrzéséről viszont folytassanak további vizsgálódást.**

Csak hogy Szabóné Janó Gabriellának, az iroda vezetőjének véleménye szerint, meglehetősen vitatható módon jutottak erre az álláspontra a bizottság tagjai.

Mit tart sérelmesnek?

– Január óta bizonytalanságban élünk. Működésünket a hosszú átmeneti állapot csaknem teljesen megbénította. Nem tartom alaposnak a bizottság irodánkkal kapcsolatos eljárását és döntését. A tanácskozás légköre és hangneme bírósági tárgyaláshoz volt hasonlatos. Amikor egy intézmény léte forog kockán, elvárható lenne, hogy akik véleményt mondanak, körültekintően tanulmányozzák is a vitatott helyszínt. Ez esetünkben nem történt meg.

Nem a papír a lényeg

– Azaz, munkájuk lényegét a bizottság nem ismerte meg?

– Erre következtettünk a kérdésekből. Nem értettük például, miért a sikeres munkaközvetítések számával teszik egyenlővé az iroda hatékonyságát. *Soha nem volt kötelező feladatunk* ugyanis a munka- és albérlésközvetítés, egyszerűen a hozzánk beérkező információkat továbbítottuk az érdeklődőknek. Ám nem ez a munkánk lényege. Így erről nem vezettünk statisztikát. Már csak azért sem, mert az iroda tiszteltetésben tartotta a segítséget várók és kérők anonimitását. Ami a látogatottságot illeti – hiszen ezt is firtatták –, kezdetben számba vettük, hányan keresik fel az irodát, jegyeztük a fiatalok életkorát, érdeklődési körét. Később azonban, ahogyan nőtt a látogatók száma, felhagytunk ezzel az adatgyűjtéssel. Úgy véltük, *nem a papír a lényeg.* Nos tévedtünk. Tény, adások maradtunk ezzel a statisztikával is. Adtunk viszont bőséges, mindenre kiterjedő információt az iroda múltbeli tevékenységéről, mentálhigiénés programjairól, szolgáltatásairól. De úgy tűnt, ezt a részletes tájékoztatót *nem mindenki olvasta el.* Legalábbis a kérdésekből ez derült ki. *Tudniillik legtöbben nem a múltra, hanem a jelenre voltak kíváncsiak.* Márpedig a jelen nem lehet mérvadó. Nem

tartjuk méltányosnak, hogy az iroda kétévi munkáját az ideai állapotok alapján ítélik meg, amikor megfelelő támogatás híján csak vegetált az iroda.

Konkrétan mit jelent ez?

Ezt sem, azt sem

– A tanácsadásokat be kellett szüntetni, programokat nem szerveztünk. Az irodába két hónapra keresztül nem járt egyetlen újság sem, ami egy információs iroda esetében meglehetősen furcsa dolog. Természetesen, amikor a fiatalokat sorban küldtük el azzal; *itt már ez sem lehet, azt sem lehet csinálni, csökkent a látogatottság.* Ám ez nem azt jelenti, nincs igény arra, hogy legyen egy hely a városban, amely bárkit befogad és ahol lehetőséget, *othont* kaphat sokféle kezdeményezés. Amikor annyit beszélnek a szociális védőhálóról, a család- és ifjúságszolgálatról, akkor a már meglévő ilyen jellegű, a prevencióban is közreműködő centrumot *kár felszámolni.* Szükségesnek tartjuk, hogy a fiatalokhoz életkori sajátosságaiknak megfelelően, egy általuk elfogadott közegben közeljünk.

Sajnos, csak *ad hoc* módon vizsgáltuk bennünket. Nem alakítottuk ki rólunk reális képet, hiszen ehhez hosszabb időszakot kellett volna alapul vennünk a bizottság tagjainak. *Az élet fintora: az Ifjúsági Irodák Magyarországi Szövetségét éppen a múlt héten vették fel az irodákat tömörítő nyugat-európai információs és tanácsadó hálózatba.* Szegeden pedig most kérdőjelezik meg az iroda szükségességét...! Legalábbis komplex intézményként máris bizonyos, hogy nem működhetünk tovább. Az iroda funkciót külön-külön meg akarja őrizni a város, de egy ilyen, fiataloknak nyújtott humán szolgáltatás esetében, *biztos, hogy ez a jobb, ez a célravezetőbb megoldás...?*

Rossz kapcsolatok

Szabóné Janó Gabriella tehát vitatja a bizottság döntését. Úgy

lehetünk azonban csak tárgyalogatosak az ügyben, ha a bizottság vezetőjének, *Moldován Juditnak* a véleményét is közreadjuk.

– Semmiféle prekoncepciónk nem volt, amikor az Ifjúsági Iroda sorsáról határoztunk. Nem pusztán a beadott írásos információk alapján tájékozódunk: hogyan, miként működtek, hanem *egyéb információk csatornákon keresztül is igyekeztünk reális képet nyerni az irodáról.* És nemcsak az elmúlt hónapokat vettük alapul. Köztudott, hogy az iroda és az ifjúsági és sportosztály viszonya már elég régen megromlott, és az a gyanúm, hogy ez a rossz kapcsolat, enyhén szólva, nem segítette az iroda működését. Ám ennek tisztázása nem a mi feladatunk.

Mi azt vizsgáltuk, betölti-e hivatalát az iroda, és funkcióinak megfelelően szolgálja-e a fiatalokat? Nos, úgy véltük, sok olyan funkciót vállaltak magukra, ami nem igazán tartozott egy ilyen intézmény profiljába. Ez önmagában még nem lett volna baj, de az már hiba volt, hogy *ezeket a szolgáltatásokat helyezték előtérbe, mintegy ezek által keresve igazolást létjogosultságuknak.* Ahogyan egy, a város szívében működő Ifjúsági Irodától elvárható lett volna: *a város fiatalágát egyáltalán nem mozgatták meg.* Elképzeléseiket, mely szerint mindenféle vásárokkal hozzájárulnának az iroda finanszírozásához, *rossz megoldásnak* tartjuk, hiszen ezáltal éppen az eredeti funkciók szorulnának ki az iroda falai közül. *Ez nem lenne ideális „együttélés”, csak kárára válna az itt folyó humán szolgáltatásoknak, mentálhigiénés tevékenységeknek.* Az irodavezető kérdéseinkre nem tudott konkrét válaszokat adni és amikor ezt mondom, nemcsak adatokra gondolok. Konkrét tevékenységeik ismertetésével is *adatok maradtak.* Ezért döntöttünk a megszüntetésük mellett. Félreértés ne essék, csak az irodát szüntetjük meg, de funkciói közül az arra érdemeseket meghagyjuk. Mással fenntartva, máshová telepítve „továbbvisszük” ezeket a szolgáltatásokat.

Gombos Erzsébet

VÁROSPOLITIKAI FÓRUM

Kávéházi utözöngé

Egyre valószínűbbnek látszik, hogy hazánk részt vesz az 1995-ben esedékes világkiállítás megrendezésében. A Royal Kávéházban tartott várospolitikai fórumon Ványai Éva alpolgármester azt mondta, Szeged is szerephez juthat ezen a világraszóló eseményen: kulturális, tudományos kapcsolódhatnak az országos rendezvényhez.

Ha szerencsénk lesz vendégül látni a világot, valami biztosan marad a városnak emlékül a jeles időszakra. Talán sikerül központi forrásból pénzt szerezni egy régen áhított cél elérésére: végre valahára lebontják a *Dóm tér* szabadtéri színpadának nézőterét, és szétszedhető padosokat állíthatnak a helyére.

Már csak ezért is érdemes megrendezni az expót.

*

Ugyancsak Ványai Éva beszélt a „fogorvosok lázadása” címmel fölkonferált éjszakai fogászati ügyeletről. Marad a nemrégiben elhatározott rend, a sürgős eseteket a fogklinikai éjjeli ügyeletén látják el. A magyarázatban többek között az indokolatlan jelentkezéseket, a fogorvosok zaklatását említette.

A jelenlévők közül valaki halkan megjegyezte, volna egy ötlete a renitenskedő egyének megbabolázására. Egy jó kis gyökérkezelés, netán foghúzás biztosan elvenné a kedvüket a legközelebbi macerálástól. Ki tudja? Lehet, hogy ezzel valóban kihúznánk a baj méregfogát...

*

A város tisztaságáról szólva egy középkeletű hölgy californiai tapasztalataival ismertette meg a kávéházi közönséget. Megtudtuk, hogy arrafelé sajátos módon büntetik az ittas vezetésen kapott autósokat. Kapnak egy-egy mutató műanyag zsákokat, aztán kirakják őket az autók mellé, és nincs más dolguk, mint összeszedni a szétdobált szemetet.

A hölgy helyesnek tartaná, ha ezt a módszert nálunk is alkalmaznánk. Az ötleten érdemes elgondolkozni, bár a hazai személtelési kedvet figyelembe véve féltő, hogy nincs elég rézszeg autós a takarításhoz.

(nyilas)

Gyönyörűen hangzik: 96 millió. Igaz nem dollár, nem is font, még csak nem is német márka. Csak forint. Magyar inflációs forint. Nettóban ez az összeg valamivel több mint 80 millió. (Üsse kavics azt a 15 milliót!) Azért ez se semmi!

Sokan vannak, akik nem adnák egy vak loért, ha nyerhetnének. Úgy látszik, nemcsak a nyereményalap sokszorozódott meg, hanem a nyerni vágyók száma is. Sem az elmúlt héten, sem ezen a héten kedden délben nem lehetett már lottószelvényt kapni.

Ennyi pénzt még elképzelni is nehéz. Lássuk csak. Az pontosan 12 200 darab szép új ötezes. Egy bőröndben talán ha elférne. De inkább kettőben.

Kilencven számból el kéne találni ötöt ahhoz, hogy gazdag legyék. Elképzelhetetlenül gazdag, a magyar viszonyok közepe. Ha nyernék, nem is tudom, mit is csinálnék ennyi pénzzel.

Eddigi életem folyamán sokszor gondolkodtam, mire tudnék

NYELVTANÁROK KERESTETNEK

Akikkel nem lehet Dunát rekeszteni

Néhány hete írtam az iskolai idegennyelv-oktatásról. Nem hittem akkor, hogy darázsfszekbe nyúlok. Azzal mindenki egyetért, hogy az Európába vezető útra csak angolul, németül, netán franciául beszélő nép léphet, de többen is jelezték: mi még a tudás megszerzéséhez is igen göröngyös dűlőutakon juthatunk el.

Mert hiába az iskolák minden igyekezte, hiába a szülők belátása és gyermekeiket nyelvtanulásra ösztönző intelmei: a mai magyar valóságban megcsúsznak a két és fél éves kiszámítható, vagy váratlan pillanatokban különböző akadályok torlaszolgják el az utunkat.

Legutóbb egy szülő panaszkodott, helyhiány miatt nem vették föl gyermekét egyetlen angol tanító iskolába se, holott sikeres fölvetelit tett. Így kárba vész a család eddigi kétéves szellemi és anyagi befektetése. A minap fölívott telefonon az Arany János Általános Iskola igazgatóhelyettese, Kónya Lászlóné, akivel végül is Révész István igazgató társaságában leültünk beszélgetni a lakótelepi, de bátran állíthatom, nyugat-európai színvonalú, Novák István tervezte iskola tanárjában.

A két pedagógus saját intézményének gondját-baját tárta föl előttem, bár nem hiszem, hogy példájuk egyedi lenne és nélkülözne mások számára is leszűrhető tanulságokat.

Mint mondták, ők is úgy gondolták, valami pluszt kellene nyújtaniuk a környékbeli gyerekeknek. Viszonylag olcsó befektetés a nyelvtanítás, meghirdették hát a német tagozatot. Építhettek egy egyetemi diplomás német szakos tanárnőre, orosz-testnevelés szakos pedagógusuk pedig éppen átképzésen volt. Már elkészültek az órarendek, 24 gyereket fölvettek a német tagozatra, amikor augusztus 20. táján a szaktanár levelet küldött maga helyett: jobb ajánlatot kapott, elment középiskolába tanítani. Maradt az orosz szakos, aki ugyan, díesretére legyen mondvá, készült középfokú nyelvtanítójára, elvállalta az elsősök előkészítő foglalkozását. Igen ám, de a sors kiszámíthatatlan: a tanárnő megbetegedett. Több, mint egy hónapon át nem volt, aki helyettesíthette volna. Volt ellenben 4 orosz szakos tanár – ami ugyebár ismerve az elmúlt évti-

zedek képzési metódusát –, előre kiszámítható bizonyosság. Ők különben angolra, franciára képzik át magukat, jelentős – és jogos – kedvezményekkel: heti 5 órával kevesebbet kell tartaniuk. Ez viszont azt jelenti, hogy hétfőként egy nyelvtanár sincs az iskolában, bármiféle helyettesítésre be se oszthatók. Mondhatnánk: sebaj, csak azt az időt kell kivágni, amíg orosz szakosaik megszerzik a továbbtanuláshoz szükséges belépőt, a középfokú nyelvvizsgát és elvégzik a két és fél éves átképzést a főiskolán. Igen ám, de közben – miként a gyorstalpaló orosz tanfolyamok résztvevői – ők is egy leckével tartanak előbb, mint a diákjaik? És ha fölött fejjel meg is szerzik az új diplomát, egyenértékű lesz ez azokéval, akik kisgyerekek koruktól itták magukba egy idegen nyelv hangzását és szabályait, akiknek már vérukké vált a német, angol, francia, amikor a főiskolára, egyetemre kerültek? Nem jutunk-e oda így, mint az orosz-tanítással: egy egész ország tanulta, mégse tudta megtanulni.

Humánus okokból mindenképpen indokolt, hogy lehetőséget kapjanak az átképzésre a „túltermelési válság” kárvallottai, de hogy ez ne menjen a minőség rovására, indokolt lenne egy sűrű szűrővizsga közbeiktatása.

És igaz-e egyáltalán, hogy nincs elég nyelvész tanár? Statisztikai adatokat nem ismerek, de fölteszelem, ha az iskolai oktató munkát értékelnék annyira, mint a tolmácsolást, a fordítást, a magánórát, nem fordítaná hátat a katedrának a jól képzett nyelvtanárok. Mindez persze nem úgy lenne igazságos, hogy egy tanfolyamot belül dupláját keressen az angol szakos, mint a matematikatanár. A pedagógus pálya presztízsét kellene – de régóta mondogatjuk ezt – végre valóban megeremélni. Mert az Arany János iskolában járva az volt az érzésem; nagyon nagy baj lehet a társadalmi megbecsüléssel, a fizetéssel, ha ez a szakmai és esztétikai igényeket tökéletesen kielégítő, kellemes hangulatú iskola nem talál német nyelvtanárt magának. Pedagógust, aki korszerűen felszerelt fonotékában taníthatná a gyerekeket, de akár esténként a fölönőtteket is, erre az idegen nyelvre.

Chikán Ágnes

Milliók

elkölteni néhány tíz-, vagy esetleg százezer forintot. Kocsi, tévé, video, néhány bútor darab szerepelt a listán. De 80 millió egészen más. Tanácstalan vagyok. Befektetni valami vállalkozásba, vagy egyszerűen csak a kamataiból élni? Ha okosan gazdálkodnék vele, nemcsak hogy nekem, de még a dedunokámnak sem kellene soha egy percet dolgoznia. Jó lenne! Jó lenne!

Megkérdezem ivócimborámat, Zét, ő mit csinálna ennyi pénzzel. Zé, aki annyiban ivócimborám, hogy amíg ő keményen iszik, addig én mint régi cimborára hallgatok, először értetlenül mered rám. Aztán röviden kifejti, az ő számára egy ekkora összeg elköltése sem jelentene gondot. Szerinte kellő összpon-tosítással, és megfelelő érzékkel tíz év alatt könnyedén elszórakozható ez a pénz. Persze a maga

részéről ő előbb kitapétázná a lakást. Érvélemre, mely szerint a nyeremény elve-rése nem volna túlságosan megfontolt lépés, Zé vállat von, és azt mondja, hogy pillanatnyilag nem jut jobb az eszébe.

Néhány nappal később találkoztam valakivel, aki X szektának a tagja. Kérdezem, mit kezdene a pénzzel. Az illető gondolkodás nélkül feleli: eladományozná jótékony célra, esetleg ingyenyhát szervezne, vagy alapítványt hozna létre a rászorulóknak részére.

Jó volna nyerni! De az a helyzet, hogy valahogy én is úgy vagyok, mint a skót, aki minden nap imádkozik Istenhez, egyszer az életben nyerjen a lottón. Évek hosszú során teszi mindezt, amikor is világosság támad és megjelenik az Úr.

– Az isten szerelmére John, könnyítsd meg a dolgom. Legalább egyszer vegyél egy lottószelvényt...

Pál Tamás